

Uudenmaan ELY-keskus
Ryhmäpäällikkö Markku Marttinen
Kirjaamo
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Viite: Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö 2198/5702-2013, 20.12.2013

**LAUSUNTO KUHAKANNAN TILAAAN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ JA
SÄÄTELYKEINOISTA PIKKALANLAHDELLA JA MUUALLA SUOMENLAHDELLA**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on viitekirjeellään pyytänyt Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lausuntoa kuhakannasta Pikkalanlahdella ja muualla Suomenlahdella.

Pyydettyinä lausuntonaan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) esittää seuraavan.

Rehevöitymisestä hyötyvän kuhan saaliit kasvoivat 1990-luvulla etelä- ja lounaisrannikollamme aiempia vuosikymmeniä suuremmiksi ja ovat sittemmin vaihdelleet 1990-lukua edeltäneitä saaliita suurempina. Läntisen Suomenlahden ammattikalastuksen kuhasaalis pieneri RKTL:n tilastojen mukaan vuoden 2003 huipun jälkeen vuosiin 2008–2009 asti ja on sittemmin kasvanut. Rehevöitymisestä myös hyötyvä lahna on runsastunut niin paljon, että se on haitannut verkkopyyntiä, samoin harmaahylkeiden aiheuttamat haitat etenkin verkkokalastukselle ovat kasvaneet. Ammattikalastuksessa on jouduttu etsimään ratkaisua kalastustavan muutoksesta. Pikkalanlahdella on siirrytty rysäpyyntiin ja poistokalastushankkeessa on erityisten paunetti-tyyppisten rysien avulla pyritty poistamaan tehokkaasti lahnaa ja särkeä.

Vapaa-ajan kalastus – erityisesti vapakalastus – on Pikkalanlahden yhteistarkkailuraportin mukaan lisääntynyt. Paikalliset vapaa-ajankalastajat ja varsinkin kalastusopasrytät ovat huolestuneet Pikkalanlahden kuhakantojen tilasta ja poistopyynnin vaikutuksista.

Järvialueelta hoitokalastusten vaikutuksista on julkaistu monipuolista tutkimustietoa, mutta merialueella kokemuksia poistopyynnistä on vain muutaman vuoden ajalta. Seuraavissa kappaleissa vastataan Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin.

Mikä merkitys Pikkalanlahdella on Suomenlahden kuhan kutualueena ja miten laajalle vesialueelle lahden kuhakannan väheneminen vaikuttaa?

Pikkalanlahdella kuhan lisääntymistä ei suoranaisesti ole tutkittu, mutta pitkin rannikkoa tehtyjen poikaskartoitusten perusteella on mallinnettu todennäköisiä kuhan lisääntymisalueita. Veden laadun ja muiden ominaisuuksiensa perusteella Pikkalanlahti on todennäköisesti tärkeä kuhan lisääntymisalue. Erityisesti veden sameus lisää todennäköisyyttä kuhan vastakuoriutuneiden poikasten esiintymiselle. Mallinnusten perusteella kuhan lisääntymisalueiksi sopivia ovat Pikkalanlahdelta itään päin mentäessä myös Tavastfjärden ja jotkut Porkkalan lahdet sekä isot alueet Espoonlahdella, länteen päin mentäessä mm. Sandfjärden, Torbackaviken, Senviken ja Krokfladan, Innanbäckviken sekä Kyrkfjärden.

Rannikolla tehdyistä kuhamerkinnöistä on saatu palautuksia lähinnä lahtialueilta 10–30 kilometrin säteellä kuhien merkintäpaikasta sekä ulkopuoliselta merialueelta. Rannan suuntaista vaellusta kauemmaksikin on, mutta se on merkintöjen perusteella vähäistä. Saaristoalueilla vaellukset ovat pitempiä kuin avoimilla rannikkoalueilla, koska kuhat eivät yleensä vaella laajojen avoimien selkien yli.

Erityisen suuri vuosiluokka saattaa synnyttää tavallista laajamittaisempaa vaellusta muille alueille. On oletettavaa, että sama pätee Pikkalanlahden ympäristössä, jolloin Pikkalanlahdella syntyneistä kuhista huomattava osa saataisiin saaliiksi Snappertunan ja Espoon välisiltä vesialueilta. Vastaavasti Pikkalanlahdelta saadaan myös lähiseudun lahdissa syntyneitä kuhia. Pelkästään Pikkalanlahdessa pitäytyvä kuhakannan ja -saaliiden tarkastelu on liian suppea, koska se jättää huomiotta kuhayksilöiden huomattavasti laajemmat liikkumisalueet.

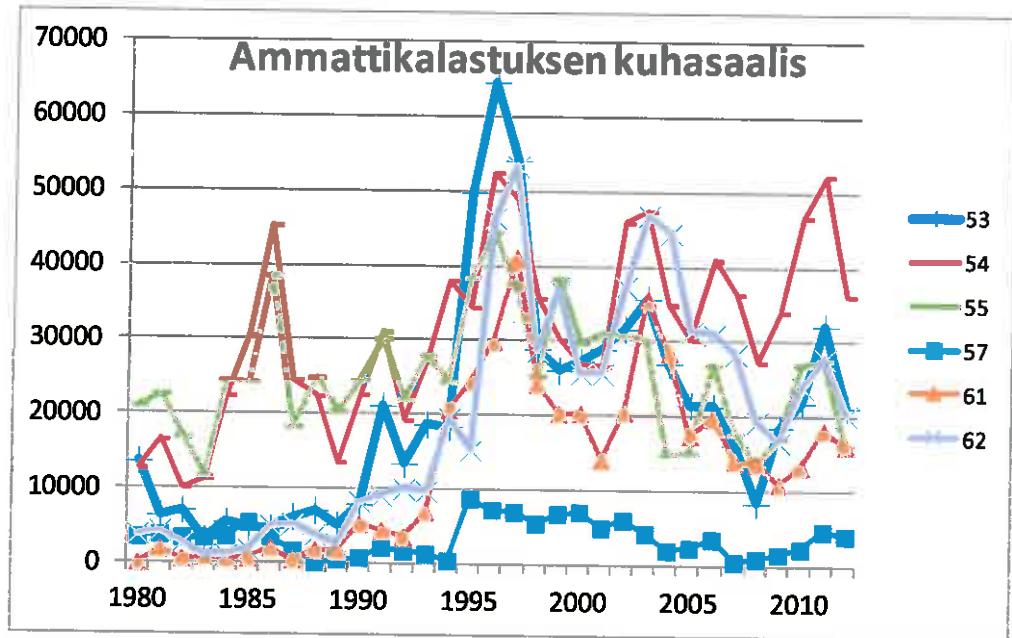
Onko Pikkalanlahden kuhakannan tyyppistä vähenemistä tapahtunut muille kuhakannoille Suomenlahdella ja onko se luontaista?

Pikkalanlahden yhteistarkkailuraportissa esitettyjen kalastustiedustelutulosten mukaan kuhan osuus Pikkalanlahden vapaa-ajankalastajien saaliissa oli ollut lähes neljännes vuosina 1994 ja 2003, jotka molemmat olivat rannikolla hyviä kuhavuosia. Vuonna 2011 kuhan osuus oli noin 13 %. Kirjanpitokalastuksessa 2008–2011 kuhan yksikkösaalis Pikkalanlahdella oli vuonna 2008 noin 500 g ja pienentyi sen jälkeen noin 60 grammaan vuonna 2011. Yksikkösaalis on kuitenkin laskettu yhdistämällä verkko- ja vapakalastus, joten tulokset ovat vain suuntaa antavia.

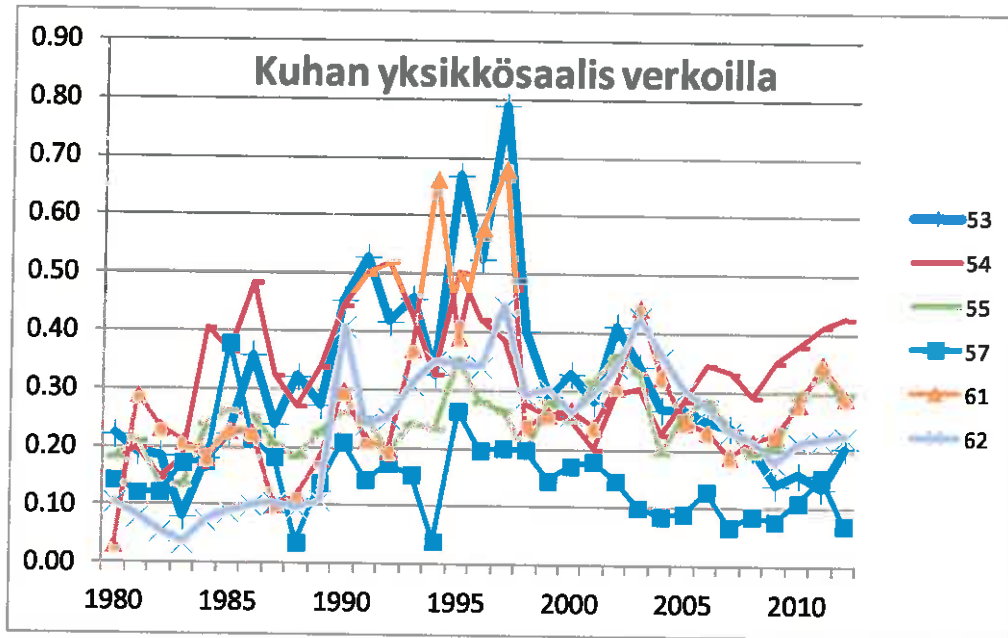
Tutkimuslaitoksella on lausuntoa varten käytettävissään ammattikalastuksen pyyntiruutukohtaiset saalis- ja pyyntitiedot. Pikkalanlahti sisältyy ruutuun 53, joka ulottuu lännessä Inkoon keskustan tuntumaan ja idässä Helsinkiin. Pyyntiruutua yksityiskohtaisempia tietoja, joista kävisi ilmi yksittäisen toimijan saalis- tai kalastustietoja, ei tietosuojaan perusteella voida esittää. Pyyntiruutukohtaisten tietojen perusteella ei voida tehdä erikseen Pikkalanlahtea koskevia päätelmiä.

Kuhan kalastettavan kannan vaihteluja kuvaavat parhaiten yksikkösaaliit ammattikalastajien verkkopyynnissä. Rysäyksikkösaaliiden tulkintaa vaikeuttaa kalastuksen erikoistuminen eri kalalajeihin eri rysätyypeillä ja tilastoinnin epätarkkuus

rysätyyppien erittelyssä, joten niitä ei ole tässä lausunnossa käytetty. Ammattikalastuksen saalistilastojen mukaan verkkoyksikkösaaliissa Suomenlahden länsiosassa samoin kuin Saaristomerellä ja Ahvenanmaalla kuhalla on ollut 2000-luvun alun saalishuipun jälkeen laskeva trendi, joka on viime vuosina tasoittunut tai kääntynyt nousuun. Pääkaupunkiseudun itäpuolen pyyntiruudulla 54 (raja Vanhankaupunginlahdella) verkkoyksikkösaaliit ovat puolestaan hiljalleen kasvaneet, mutta itäisimmällä rannikon osallamme selkeää trendiä ei ole ollut. Kuhasaaliissa on myös edellisiä pienipiirteisempiä, paikallisia vaihteluita (oheiset kuvat ammattikalastuksen kuhasaaliista ja kuhan yksikkösaaliista verkoilla).

Kuhan ammattimaisen kalastuksen saaliin (kg) kehitys 1980–2012 Suomenlahden rannikon ja Hankoniemen länsipuolen pyyntiruuduilla (www-sivut: http://www.rktl.fi/tilastot/aihealueet/ammattikalastus_merella/tilastoinnin_aluejako_ita_merella.html). Pikkalanlahti sekä mm. Espoon ja Helsingin vedet Vanhankaupunginlahden puoliväliin asti sijaitsevat pyyntiruudulla 53, jolla toimii 10–14 ammattikalastajaa.

Kuhan yksikkösaaliin (saalis kg/verkkoyö) kehitys 1980–2012 ammattikalastajien verkkosaaliissa Suomenlahden rannikon ja Saaristomeren pyyntiruuduilla (www-sivut: http://www.rktl.fi/tilastot/aihealueet/ammattikalastus_merella/tilastoinnin_aluejako_ita_merella.html). Pikkalanlahti sekä mm. Espoon ja Helsingin vedet Vanhankaupunginlahden puoliväliin asti sijaitsevat pyyntiruudulla 53.

Kuhan vuosiluokan runsauden on todettu määräytyvän erityisesti kesän lämpötilakehityksen mukaan. Eri alueilla voi kuitenkin syntyä eroja vuosiluokkavaihtelun rytmissä esimerkiksi kylmän veden kumpuamisen vuoksi. Myös Pikkalanlahdelle voi päästä ajoittain kylmää vettä sinne johtavan syvänteen kautta. Emokalojen määrän ei rannikolla havaituilla kuhatiheyksillä ole todettu rajoittavan vuosiluokan vahvuutta. Emokalojen määrä vaikuttanee selkeän rajoittavasti vasta, jos kuhakannan tiheys on pienempi kuin mitä se viime vuosikymmeninä etelä- ja lounaisrannikoillamme on ollut. Erityisen runsaita vuosiluokkia on syntynyt, kun vesi on ollut kesäkuukausina lämmintä. Se on mahdollistanut kuhanpoikasten kasvun niin suuriksi, että ne ovat selvinneet runsaslukuisina elossa seuraavan talven yli. Tällaisia erityisen hyviä vuosia olivat 1988 ja 1997, ja vuosituhannen vaihteen jälkeen hyviä vuosia on ollut useita – lounaisrannikolla vuodet 2001, 2002, 2003, 2005, 2006, 2010, 2011 ja 2013. Kun lämpimiä kesä on ollut useita peräkkäin, ne ovat tuottaneet yksittäisten isojen vuosiluokkien asemesta peräkkäisiä keskivahvoja vuosiluokkia. Suomenlahdella vuosiluokkien rytmi on saattanut jossain määrin poiketa lounaisrannikon tilanteesta, esimerkiksi kuhan vuosiluokka 2003 oli heikko.

Seuraava kalastuksen kohteeksi tuleva vähintään kohtalaisen runsas kuhavuosisluokka syntyi todennäköisesti vuonna 2010. Sen ensimmäisiä yksilöitä alettaneen Pikkalanlahdellakin saada saaliiksi vuoden 2014 aikana ja vuosiluokka lienee kalastuksen kohteena runsaimmillaan vuonna 2015 tai 2016.

Mikä merkitys lahden kuhakannan vähenemiseen on Pikkalanlahden kalastuksella, sen kalakantarakenteella, vesistökuormituksella ja merimetsöillä?

Käytettävissä olevien aineistojen perusteella ei voida päätellä, että Pikkalanlahden kuhakanta olisi vähentynyt, vaikka tarkkailuraportin tulokset viittaavat vapaa-ajankalastajien saaliiden ja yksikkösaaliiden vähenemiseen, ainakin verrattuna viime vuosikymmenen hyviin kuhavuosiin. Kuhan vuosiluokkavaihtelut vaikuttavat kannan runsauteen ja saaliisiin. Muutokset kuhan vaelluksissa ja parveutuminen ovat voineet vaikuttaa kuhan saatavuuteen. Harmaaahylkeet ja lahnan runsaus ovat vaikeuttaneet verkkopyyntiä. Pikkalanlahden kuhaan vaikuttavat otsikossa mainittujen tekijöiden lisäksi useat muutkin bioottiset ja abioottiset tekijät, ja yksittäisen tekijän vaikutusta tiettyyn kalakantaan on hyvin vaikea yksiselitteisesti arvioida.

Kalastuksen vaikutus

Pikkalanlahdelta ei ole näytteitä kuhakannasta, joten tietoa kuhan kalastuskuolevuudesta ei ole. Jos kalastuskuolevuus on samalla tasolla kuin Saaristomerellä pitkällä aikavälillä, tai Uudenmaan rannikon vaellussiiialla, todennäköisesti noin 60 % pyyntikokoisesta kuhasta kalastetaan vuosittain. Kuhan pyyntikoko Pikkalanlahdella on melko suuri muihin rannikon alueisiimme verrattuna, millä on todennäköisesti saaliita parantava vaikutus. Suomenlahdella vapaa-ajan kalastuksen osuus kuhasaaliista on huomattava, jopa selvästi suurempi kuin ammattikalastuksen saalis, mutta tilanne voi vaihdella alueittain.

Vaikka Pikkalanlahdella kalastetaan tehokkaasti, ei kuitenkaan ole todennäköistä, että kalastuksella olisi vaikutettu uusien, kalastukseen rekrytoituvien kuhavuosiluokkien runsauteen. Rannikkolamme on useita muita lahtia, joilla rysä- ja verkkokalastusta on vuosikymmeniä ollut enemmän kuin Pikkalanlahdella ilman, että kuhakannat olisivat romahtaneet. Täysin vertailukelpoisia alueita ei ole, koska rysät ja niiden käyttötarkoitukset vaihtelevat, ja toisin kuin monilla muilla tehokkaasti kalastetuilla alueilla, Pikkalanlahdella rysät ovat pyynnissä läpi koko avovesikauden.

Ammattikalastus Pikkalanlahdella on pääosin rysäpyyntiä, ja siinä saadut alamittaiset kuhat samoin kuin esimerkiksi taimenet on mahdollista vapauttaa elinkelpoisina. Rannikkokalastuksessa rysäpyynnin vaihtoehto on käytännössä verkkopyynti, jossa pyydykseen jääneet kalat pääsääntöisesti kuolevat. Tämä on yksi syistä, joiden vuoksi rysä- ja katiskapyyntiä kannattaisi suosia.

Pikkalanlahdella kuhan kalastettavuuteen vaikuttanee sama ilmiö, jonka ammattikalastajat ovat havainneet pitkin rannikkoa 2000-luvun alusta lähtien ja jota puoltavat Saaristomeren kuhamerkintöjen tulokset. Kuhaa ei enää tavoiteta avoimista selkävesistä kuten aiemmin, vaan saaliit saadaan usein sisälahdistista ja -salmista. Saaliit vanhoilla pyyntipaikoilla voivat olla vähäisiä, mutta parven osuessa kohdalle hyvinkin suuria.

Kalaston rakenteen vaikutus

Särkikalojen, erityisesti lahnan, suuri osuus Pikkalanlahden kalastossa voi lisätä ravintokilpailua arvokalojen poikasvaiheessa. Lisäksi särkikalat vaikeuttavat kalastusta, etenkin verkkopyyntiä. Pohjasedimenttiä pölyttävät särkikalat voivat kiihdyttää rehevöitymistä.

Pikkalanlahdella runsas lahnakanta voi olla niin kuhien kuin ahventen ja haukienkin määrää rajoittava tekijä. Tiheä lahnakanta koostuu pienikokoisista mutta vanhoista yksilöistä, jotka eivät ole haluttua saalista kalastajille tai petokaloille. Kilon painoisissa lahnoissa tavataan usein yli 30-vuotiaita yksilöitä, ja näiden vanhusten osuus olisi näytteiden perusteella edelleen kasvanut ilman poistokalastusta. Vielä 1980-luvulla vanhoissa lahnoissa 2–3-kiloiset yksilöt olivat tavallisia, mutta viime vuosina yli 1,5-kiloiset ovat olleet harvinaisia.

Vesistökuormituksen vaikutus

Kuha hyötyy rehevöitymisen aiheuttamasta sameudesta ja runsaslukuisista, ravinnoksi sopivista pikkukaloista. Suurimmat vastakuoriutuneiden kuhanpoikasten määrät löydettiin rannikon poikaskartoituksessa sameavetisistä, suojaisista lahdista. Pikkalanlahden yhteistarkkailuraportin mukaan vesistökuormitus on lisännyt veden a-klorofyllipitoisuutta, jonka perusteella lahti luokitellaan reheväksi/hyvin reheväksi. Rehevöitymisen seurauksena Pikkalanlahdella ja -selällä on havaittu paikoin hapen vähenemistä alusvedessä, mikä vähentää kalojen käytettävissä olevaa pohjaeläinravintoa. Tämä voi muuttaa kalojen oleskelualueita. Pohjaeläimistöissä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa koko ravintoketjuun, myös petokaloihin.

Merimetson vaikutus

Merimetson vaikutusta kuhakantaan Pikkalanlahdella ei ole tutkittu. Saaristomerellä on havaittu, että merkittävillä kuha-alueilla niitä on myös merimetson ravinnossa, vaikka kuha muilla alueilla on harvinainen ravintokohde merimetsolle. Sekä Pikkalanlahti että Pikkalanselkä kuuluvat Iso Haahkaluodon suuren, vuonna 2002 syntyneen merimetsokolonian (vuonna 2013 laskettu 1739 pesivää paria, lähde SYKE) saalistusalueeseen: SYKEN arvion mukaan merimetsot hakevat ruokaa pääosin noin 15 kilometrin säteellä koloniasta. Kahdella eri menetelmällä arvioiden tämänkokoisen kolonian ravinnonkulutus on 350–500 tonnia kalaa vuodessa. Merimetson ravinto koostuu rannikkovesissä 20–30 kalalajista, joista tärkeimmät ovat ahven, särki ja kivinilkka. Kuhan osuuden merimetson ravinnosta havaittiin Saaristomerellä vaihtelevan vuodesta toiseen kuhan vuosiluokkarunsauden sekä muiden saalislajien saatavuuden mukaan. Samantyyppisellä alueella Saaristomerellä (Kalmanhohteen ja Äggskärin kolonioiden ympäristöt), jolla on kuhanpyyntiä ja matalia lahtivesiä, kuhaa (keskipaino 100 g) oli kahden kolonian merimetsojen ravinnosta 2–10 % vuosina 2010–2012. Kuhan osuus näiden kolonioiden ravinnosta oli keskimäärin 7,1 %.

Merimetsojen saalistusalue käsittää Pikkalanlahden lisäksi useita muita matalia ja reheviä lahtia. Kuhanpoikasten määrään vaikuttavat myös muut niitä syövät pedot, kuten hauet ja suuret kuhat. Merimetsojen syömien nuorten kuhien määrän vaikutuksesta kalastettavissa olevien kuhien määrään on erilaisia näkemyksiä, mutta varmempaa tietoa saataneen vasta, kun aikasarjat kuha- ja merimetsoseurannoista ovat riittävän pitkiä. Kuolevuusvaikutuksen arviointi edellyttäisi perusteellista tutkimusta kuhakannasta ja merimetson ravinnosta.

Onko Pikkalanlahden kuhakannan nykyinen säätely riittävä takaamaan pyynnin ekologisen kestävyuden, jollei niin miten säätely alueella tulisi järjestää?

Tutkimuslaitoksen näkemyksen mukaan kalastuksen säätelyä Pikkalanlahdella on kehitetty oikeaan suuntaan, kun yhtäältä ammattikalastus on muuttunut aiempaa

rysäpainotteisemmaksi, taimenen vaellusta suojataan ja kuhan alamittaa (nyt 42 cm) sekä verkon solmuvälirajaa (nyt 50 mm) on kasvatettu. Sisävesissä verkon silmäkokoa on suurennettu menestyksellisesti enemmänkin kuin rannikolla, mutta järvissä kuhat kasvavat yleensä nopeammin. Vuonna 2009 Pikkalanlahden lähivesiltä otettu kuhasaalisnäyte viittaa siihen, että kuha kasvaa siellä suunnilleen yhtä nopeasti kuin Helsingin seudulla. Jos kuhan kalastuskuolevuus Pikkalanlahdella on samalla tasolla kuin Saaristomerellä, nyt voimassa oleva solmuvälirajoitus ja alamitta ovat todennäköisesti sopivia. Pikkalanlahdella kannattaa seurata nykyisen alamitan ja solmuvälirajoitusten vaikutuksia ainakin joitakin vuosia ennen kuin harkitaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä.

Soveltuuko Pikkalanlahti erityisen hyvin kaupalliseen kuhan kalastukseen ja kestäkö lahden kuhakanta sen taloudellisen hyödyntämisen jatkamisen?

Pikkalanlahdella ja sen lähiseuduilla on harjoitettu kaupallista kalastusta pitkään eikä toistaiseksi ole saatu näyttöä siitä, että lahden kuhakanta ei kestäisi taloudellisen hyödyntämisen jatkamista. Kuhasaaliiden kehitystrendit eivät eroa lähialueista enempää kuin ne eri alueilla yleensä eroavat toisistaan. Kalastustiedustelun mukaan kuhan osuus vapaa-ajan kalastajien saaliista oli vuonna 2011 noin 13 %, vaikka kuha ei ollutkaan yhtä runsas kuin 1990-luvulla, jolloin kuhasaaliit laajemminkin rannikolla olivat erityisen suuria. Matala lahti soveltuu ammattimaisen rysäpyynnin tarpeisiin ja on lämpötila- ym. ominaisuuksiltaan kuhaa suosiva ympäristö.

Kuhakannoille on tyypillistä voimakas runsauden vaihtelu, joka ei ole kaikilla alueilla samanlaista. Alueilla, joilla on ammattikalastusta ja/tai saalisvarat hyödynnetään tehokkaasti, saaliskuhan keskikoko on pääsääntöisesti pienempi kuin alueilla, joilla kalastus on vähäistä. Myös kalastusoppaat hyödyntävät kuhaa elinkeinotoiminnassaan. Jos ammattikalastajia ja kalastusoppaita toimii samalla alueella, heidän välilleen syntyy helposti kilpailutilanne ja eturistiriitoja, koska optimaalinen kalastorakenne ammattikalastajalle on erilainen kuin kalastusoppaalle. Kalastusoppaille on kannattavinta, jos alueella on mahdollisimman paljon isoja petokaloja – tällainen tilanne on vesissä, joissa kalastusta on vain vähän. Eturistiriitoja voidaan ehkä vähentää, jos pyritään lisäämään keskustelua ja kokemusten vaihtoa ammattikalastajien ja kalastusoppaiden välille tai varataan erillisiä vesialueita näille käyttäjärühmille.

Onko tutkimuslaitoksella seurantatuloksia poistokalastusten kalakantavaikutuksista ja miten laitos suhtautuu itse poistokalastusjärjestelmään?

Rannikon poistokalastusalueilla RKTL on tarkastellut kalastoa viisto- ja Didson-kaikuluotauksin ja kurenuotalla kerätyin kalastonäyttein, joista on otettu lahna- ja särkinäytteitä iän- ja kasvunmäärittämissä. Syksyllä 2011 tehdyissä kaikuluotauksissa Pikkalanlahdella havaittiin olevan noin 150 kg kalaa hehtaaria kohden. Tästä särkikaloja oli 100 kg/ha. Lahnan osuus oli lähes puolet koko kalabiomassasta. Vuonna 2013 kalabiomassa oli hieman pienempi, mutta tällöin pääosa biomassasta oli silakkaa ja lahnaa oli vain vähän.

Poistokalastuksen kalakantavaikutuksia on vielä aikaista arvioida. Lahnojen luunäytteistä on näkynyt se, että joidenkin yksilöiden kasvu on nopeutunut viime vuosina, mutta varmuutta siitä, että tämä johtuisi poistokalastuksesta, ei ole. Samoin kaikuotauksissa havaitut lajistomuutokset saattavat olla myös luonnon omaa, kalaparvien liikkeistä johtuvaa vaihtelua. Syy-seuraussuhteiden todistaminen kalakannoista luonnonympäristössä vaatii pitkäaikaista ja perusteellista seurantaa.

On odotettavissa, että kun vanhoja lahnoja poistetaan, alueella syntyy paljon uusia kalanpoikasia ravinnoksi mm. runsaalle petokalastolle. Kalalajien väliset määrälliset suhteet saattavat muuttua, mutta varmuutta asiasta ei ole. Jos kalalajisuhteet muuttuvat poistokalastuksen seurauksena toivotusti, esimerkiksi ahven voi runsastua nykyistä enemmän, ja runsas kalanpoikasmäärä voi lisätä kuhanpoikasten eloonjääntiä. Joka tapauksessa runsasravinteisella alueella tulee jatkossakin olemaan paljon kalaa, jos ravinnekuormitus ei olennaisesti vähene eivätkä happikadot pahene.

Poistokalastuksen tarkoitus on kestäväällä tavalla poistaa särkikaloja ja niihin sitoutuneita ravinteita (fosforia ja typpeä) rehevöityneistä vesistä sekä hyödyntää saaliit taloudellisesti. Poistokalastuksella pyritään lisäksi parantamaan ammattikalastuksen yleisiä edellytyksiä, edistämään kotimaisen kalan tarjontaa, vahvistamaan arvokalakantoja ja parantamaan rannikkovesien tilaa.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos näkee poistokalastuksen kestäväenä tapana hyödyntää uusiutuvia luonnonvaroja ja mahdollisuutena täydentää ammattikalastajien tulonmuodostusta. Poistokalastus mahdollistaa runsastuneen särkikalan hyödyntämisen ja muunkin kalan kaupallisen pyynnin ja tarjonnan vesialueilta, joilla ammattikalastus muutoin on lähes mahdotonta. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos toteutti vuosina 2010–2011 poistokalastuksen pilottihankkeen, jossa arvioitiin särkikalajien kaupallisen hyödyntämisen edellytyksiä rannikolla. Hankkeessa selvitettiin muun muassa särkikalajien biomassaa, kalastajien pyyntihalukkuutta, pyynnin ja jatkokäsittelyn kannattavuutta sekä markkinoiden kehittämismahdollisuuksia (Setälä ym. 2011).

Hankkeen toteuttamisen yhteydessä syntyi pyyntikonsepti, jolla särkikaloja voidaan pyytää ekologisesti, tehokkaasti ja kannattavasti. Rysäsaalis lajitellaan jo veneessä ja rysään joutuneet uhanalaiset, alamittaiset tai kauppakokoa pienemmät kalat voidaan vapauttaa elävinä. Särkikalajien pyynnin yhteydessä saadaan myös kauppakokoista kuhaa, ahventa ja haukea, mikä mahdollistaa kannattavan kalastuksen, jos särkikalajien rehu- ja vientimarkkinat samalla vetävät.

Pääammatikseen pyytävän kaupallisen kalastajan on pystyttävä turvaamaan ympärivuotinen toimeentulonsa kalastuksesta. Rysäpyynnissä tämä tarkoittaa sitä, että rysiä on oltava tarpeeksi monta ja niiden pitää kattaa tarpeeksi iso vesialue. Siten tulovirta, logistiikka ja markkinat voidaan ylläpitää. Viimeisten 15 vuoden aikana rehevöityminen sekä hylkeiden, merimetsojen ja särkikalajien voimakas runsastuminen ovat vaikeuttaneet ammattikalastuksen, erityisesti verkkopyynnin, harjoittamista. Tutkimuslaitoksen näkemyksen mukaan rysäpyynnin, mukaan lukien rysillä tapahtuvan poistokalastuksen, kehittäminen tarjoaa yhden mahdollisuuden ammattimaisen kalastuksen jatkamiseen edellä mainituista ongelmista huolimatta.

Onko tutkimuslaitoksella riittävästi tietoa rannikon kalakannoista, jotta ELY-keskus voi myöntää tulevia lupia kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen?

Tutkimuslaitoksen näkemyksen mukaan tietoa rannikon kalakannoista ja niiden runsauteen vaikuttavista tekijöistä on riittävästi, jotta lupia kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen voidaan jatkossakin myöntää. Pyyntiruudun 53, jolla Pikkalanlahti sijaitsee, kuhasaalis on seurannut alueen länsipuolisten kuhakantojen trendiä. Vahvoja kuhavuosisiluokkia muodostuu lämpiminä kesinä, ja seuraavaksi runsaita saaliita tulee todennäköisesti antamaan vuosiluokka 2010. Myös runsaat ahvenvuosisiluokat syntyvät lämpiminä kesinä.

Erityisesti poistokalastuksen kohteena olevan lahnakannan harventamisesta ei ole nähtävissä haittoja, mutta hyötyjä voi parhaassa tapauksessa tulla useitakin. Poistokalastuksen aiheuttama muutos kalastossa ei kuitenkaan jää pysyväksi, vaan särkikalat runsastuvat uudelleen, jos kalastus loppuu.

Ylijohtajan puolesta,
tutkimusjohtaja

Vesa Ruusila

Yksikönjohtaja

Riitta Rahkonen